

חנוכה (19)

לעבודת ה', ולכן נס פך השמן הוזכר בגמרא שאנו לומדים תורה, ולומדים מה עלינו לעשות. *המלקט*

מהדרין מן המהדרין

ביטוי זה אין מוצאים בשום מצוה אלא בנר חנוכה בלבד, מפני מה? על כך משיב בעל **חידושי הרי"ם**: לכאורה הרי מוקשה, מפני מה היו אנוסים בזמן ההוא להזדקק לנס? הרי היתה ברירה, לחלק את חצי לוג השמן לשמונה חלקים, ולהדליק פתילות דקות, שתוכלנה לדלוך שמונה ימים תמימים? ואם לא עשו כן, הרי משום שחפצו, שבהדלקה תיעשה בדרך יופי, בהידור, לפיכך מקפידים במצוה זו שתהיה על דרך מהדרין מן המהדרין. *ספר "ברכת חיים מועדים ב"*

חנוכה לקלוט את השפעת הנס

ימי חנוכה הם ימים המסוגלים לראות ולהבין את הניסים ה"הזמן הזה" שבחנוכה, מהותו החינוך. אין די שהניסים מתרחשים אלא שאנו לומדים ומושפעים מהם. כשאב ובנו עומדים בתפילה, כלפי האב זוהי מצות תפילה אך כלפי הבן הקטן לא שייכת כעת מצות תפילה. עבור הבן משמשת תפילת אביו כאפשרות של חינוך. הוא רואה וקולט, מסתכל ומבין בצורת התפילה של המבוגר, ומושפע ממנה בעומק נשמתו. כל פעולה של חינוך, בונה נדבך נוסף במבנה אישיותו של חינוך. כך מתעצבת דמותו של הקטן, כך הוא גדל, משתנה ונבנה. ההכנה הרוחנית של החשמונאים "בימים ההם" היתה שהם היו מסוגלים ומוכנים להתחנך מהניסים. כאשר מצד האדם יש כלי הקליטה וההשפעה, הקב"ה מראה לו את נסיו ונפלאותיו. כשנמצאים במדרגה רוחנית שמוכנה להבין את משמעות הנסים, להתחנך מהם ולשנות מחמתם את צורת ההתנהגות, אז יש ענין ותועלת בגילוי הנס וזוכים לראות בחוש. ממו"ר הגרי"ד זצוק"ל שמעתי, שהנה בחנוכה אנו קובעים הלל ושמחה עך כך שפך שמן קטן דלק בדרך נס שמונה ימים. וידועים דברי חז"ל (שבת כב:) שגר המערבי היה דולק במקדש שנים רבות, ולא כבה אף פעם. ובמשך מאות שנים של המשכן ובתי המקדש, היה נס במנורה שהשמן שהספיק רק למשך הלילה, דלק מעת לעת תמיד, וא"כ צ"ב מהו הנס המיוחד במנורה ובשמן של חנוכה? אמנם התשובה לזה, שבחנוכה היינו מסוגלים לקלוט את הנס, להבין שהשי"ת מדבר אלינו ומשפיע עלינו שנוכל להתחנך ממעשיו. החינוך של חנוכה הוא שהקב"ה הוא בעל הכוחות כולם בבריאה, והוא בעל הברירה, והוא

נס המלחמה ונס פך השמן

כשמתבוננים בנס המלחמה ובנס פך השמן מתעוררות שתי שאלות:

1. מדוע בגמרא במסכת שבת הוזכר נס פך השמן כמרכזי, ולמה בתפילת "על הניסים" הוזכר נס הנצחון ובכלל לא מזכירים את פך השמן?
2. מדוע אנו חוגגים בחנוכה על הדלקת נרות מפך קטן הרי היו בהיסטוריה הרבה מאוד ניסים שקרו ולא קבעו עליהם נס לדוגמא הנס של אלישע לאישה שארחה אותו בביתה שלא היה לה מה לאכול וכו' עם השמן, ועוד הרבה ניסים שהיו בהיסטוריה אנחנו לא חוגגים אותם? יש לומר **בתירוץ ראשון**: ישנם שתי סוגי ניסים: נס גלוי, נס נסתר. נס גלוי הוא נס פך השמן, שהשמן דולק יותר ממה שהוא יכול לדלוך ע"פ הטבע. נס הנסתר הוא נס הנצחון במלחמה שאפשר להסביר את נס הנצחון הזה על דרך הטבע כגון: אפשר לומר שהחשמונאים הכירו את איזור המלחמה לכן ידעו איפה להתחבאות ומאיפה כדאי להם לתקוף וכו' וזו הסיבה לנצחון החשמונאים. תפקיד הנס הגלוי הוא להראות לנו מי עשה את הנס הנסתר. ה' לפעמים שובר את הטבע כדי שנבין שהנס הנראה טבעי של נצחון המלחמה הוא ביד ה', אנו צריכים את הנס של פך השמן שהוא נס גלוי. ולכן בתפילה אנו מזכירים את נס המלחמה משום שבתפילה אין חשש שאדם יבוא ויטעה לחשוב שנס המלחמה זה במקרה הרי הוא עומד לפני ה' ואומר לו על זה תודה, אך כשלומדים על חנוכה (בגמרא) אנו צריכים להבין שכל ההצלה של חנוכה זהו נס אלוקי. **תירוץ שני**: ישנם שתי תפקידים לאש: א) להאיר ב) לשרוף. האש יכול להיות דבר מאוד חיובי, אך יכולה גם לכלות ולהרוס, חנוכה הוא חג האורים, האש בחנוכה הייתה גם אש מלחמה, וגם אש המאירה בביה"ק. ב"ש סוברים שמצוות הדלקת נרות היא בסדר פוחת והולך (שבכל יום הולכים ומורידים בכמות הנרות), לעומת זאת בית הלל סוברים בסדר שמוסיף והולך. ההסבר לכך הוא, בית שמאי מסתכלים על אש המלחמה שהיא הולכת וכלה, שצריך להוקיע את הרע מהעולם עד תומו, והאש שורפת ומכלה, עד שהכל נשרף ולכן ב"ש סוברים הולך ופוחת. לעומת זאת ב"ה מסתכלים על האור שבעולם, שהולך מתפשט וגדל ולכן הם סוברים מוסיף והולך ב"ה לא מסתכלים על מה צריך לכלות, אלא ההיפך מה צריך עוד להאיר ולהגדיל. בתפילה אנו מתפללים לה' שיכלה וישמיד את כל הרשעים מצידנו, לכן מזכירים את המלחמה. אך כשאנו באים ללמוד מה עלינו לעשות, כיצד עלינו לפעול בעולם, אנו צריכים לדעת שדרכנו היא להאיר את הדרך כב"ה שעוסקים בהארת הדרך

עשה עושה ויעשה את כל המתרחש בעולם, בין בטבע ובין בנס, בין בגלוי ובין בנסתר ואין עוד מלבדו.
רב פינקוס זצ"ל בספרו "חנוכה"

חשכת הגלות ומועדי ה'

בכל משך תקופת החורף ישנם חנוכה ופורים החפץ חיים עומד על נקודה זו ומבאר, כי החורף מרמז לגלות ארוכה והחשוכה. במהלך גלות זו מבקשים אויבינו ומשטיננו ליטול מאיתנו את נשמתנו ולהזיק לנו בגופנו, ממש כשם שבחנוכה בקשו ליטול את תורתנו ולאבד את נשמתנו, ובפורים להשמיד ולאבד את גופנו. אך כשם שבסופו של דבר, יצאנו שלמים הן בגופנו והן בנשמתנו, כך בא הדבר לרמזו כי למרות הגלות לא יאונה לנו כל רע, ולבסוף נצא ממנה כשאנו שלמים הן בתורתנו והן בגופנו ללא שום פגע.

ספר "שיחות חפץ"

חיים"

דאגת הכלל בזמן רגיל ובשעת סכנה

בין הילכות חנוכה קבעו חז"ל (שבת כא.): תנו רבנן נר חנוכה מצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ, אם היה דר בעליה מניחו בחלון הסמוכה לר"ה, ובשעת הסכנה מניחה על שולחנו ודיו. ובאר בספר "ליקוטי בתר ליקוטי" שיש בדברים רמז כי אחד מעיקרי הדת הוא, לדאוג לכלל ישראל, וחוב הוא על אנשי מעלה להחזיר למוטב גם את העומדים בחוץ, ע"י שידליקו בקרבם את אור התורה והיראה, כפי שכתוב: להניח נר חנוכה בפתח ביתו בחוץ. ברם בשעת הסכנה, כשישנן סיבות שבהן לא מתאפשר הדבר, שכן רוחות פרצים כפרניות מנשבות מבחוץ ועלולות לפגוע במדליקים עצמם די לו לאדם שיניח נר חנוכה על שולחנו, כלומר: חייב מכל מקום להביט על בניו ואנשי ביתו ולחנך אותם ברוח התורה והמצוות. בכך יתבאר גם המהלך שאף לאחר נצחון החשמונאים לא נקבעו מיד ימי חנוכה לדורות, אלא לשנה אחרת קבעו ימים טובים.

ספר "ומתוך האור חנוכה"

כח התפילה

כתוב בתורה משה רבינו לפני מותו בירך שבט לוי: "ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו משנאיו מן יקומו" (דברים לג), פירש רש"י: "ברך חילו", ראה שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם עבדי? כטובכים, התפלל עליהם, לפי שהיו מועטים, י"ב בני חשמונאי ואלעזר, כנגד כמה רבבות, לכך נאמר: "ברך ה' חילו ופועל ידיו" מבואר כאן שגבורת חשמונאים להלחם כנגד הרבבות שבאו נגדם, היה מכח תפילתו של משה. אמנם יש להתבונן בזה, הלא מלחמה של י"ג אנשים נגד רבבות לא תתכן במציאות, בדרך הטבע אין כל סיכוי שינצחו, א"כ מה מקום לתפילתו של משה על דבר שכזה! אלא למדנו מכאן יסוד עצום: א"א להשיג מאומה ללא תפילות, וע"י תפילה אפשר להשיג הכל!

לולי התפילה לא היו מקבלים החשמונאים שום עזר שמים, ולאחר התפילה קבלו סיעתא דשמיא עצומה עד שנצחו י"ג אנשים רבבות חיילים.

ספר "אוצרות התורה חנוכה"

הלכה: חנוכה: הדלקה עושה מצוה ולא הנחה

כיון שההדלקה עושה מצוה, אם הדליקה כדת, ואחר כך נשב רוח וכיבה אותה, אין זקוק לחזור ולהדליקה, שכבר יצא ידי חובתו. ומכל מקום הרוצה לזכות במצוה שלימה, יחזור וידליקנה שנית בלא ברכה, ותבוא עליו ברכה. אבל אם היתה הרוח נושבת, והיה צפוי מראש שלא תוכל להחזיק מעמד מפני הרוח, ובכל זאת הדליקה בפני הרוח וכבתה, לא יצא ידי חובתו, וצריך לחזור ולהדליקה בפנים בלי ברכה באופן שלא יכבה הרוח.
רב עובדיה יוסף זצ"ל בספרו "חזון עובדיה"

פתגם: האושר של ההתמדה הוא הצלחה. ספר "שמחלה"

חקירה: שטר הלוואה

הוא שטר ראיה, או שטר קניין, שמשעבד הנכסים (חידושי ר' שמואל בבא מצינעא עמוד צה)

ספר "קבוץ יסודות וחקירות"

סיפור: פסוק בפסוק

כשנפטר הגאון רבי ראובן מדווינסק, נשא אחד המספידים קולו ואמר: אילו זכינו, היה מתקיים בנו הפסוק "יחי ראובן ואל ימות". עכשיו שלא זכינו. מתקיים בנו הפסוק: "וישב ראובן אל הבור".

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קסב)

שבת שלום, חנוכה שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זוירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וים בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. הצלחה רבה: לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה, לנתן בן רבקה. זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה, נתניאל יאיר בן מרים יהודית, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נג'מה. דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה.

